

Nu sænker Gud sit ansigt over jorden

Den danske salmetradition er kendetegnet ved et meget højt kunstnerisk niveau. Det skyldes selvfølgelig især, at tre af de største skikkelser i dansk kirkehistorie, Kingo, Brorson og Grundtvig, både var store teologer og fremragende digtere. Men det skyldes også, at kirken især i 1800-tallets guldalder tjente som ramme for kunstnerisk udfoldelse for en lang række af tidens førende digtere og komponister.

Med modernismens gennembrud i begyndelsen af 1900-tallet forvitrede dette tætte bånd mellem kirken og kunsten. Den kirkelige bevægelse gik i retning af en mere nøgtern og rationalistisk forkyndelse med mindre vægt på 'det åndelige' og 'det visionære', og kunstnerne blev optaget af deres kunstneriske eksperimenter for kunstens egen skyld – l'art pour l'art.

Denne ulykkelige skilsmisse mellem kunsten og kirken medførte, at meget få af de toneangivende danske digtere fra det 20. århundrede overhovedet har ytret sig i salmeform. (Jakob Knudsen var vel blandt de sidste...) Vi skal helt op til Sarvig og Gustava Brandt for at finde såkaldt 'seriøse' digtere, der var parat til at tage salmen (og for den sags skyld kristendommen) op til kunstnerisk bearbejdelse igen. Den mellemliggende periodes salmeproduktion kan i grove og forenklede træk karakteriseres som 'prædikener på vers'. Rime-lige teologiske betragtninger uden den digteriske flyvehøjde, der kendetegner kunstneren.

Tove Ditlevsens lille aftensalme fra 1939 er en vidunderlig undtagelse. Allerede i anslaget mærker man storheden: "Nu sænker Gud sit ansigt over jorden." Og flere smukke billeder følger: "hans pande, mod hvis hvælv du hviler", "Guds milde røst er vindens sagte susen", og (min absolutte favorit): "evighed er lagt i blomsterånde". Her taler en digter!

De tre korte vers høres næsten som en hilsen tilbage til Ingemann. Et aften-svar til "Lysets engel går med glans". Med samme, næsten barnligt naive umiddelbarhed i sit åndedrag, og med samme universelle storhed i sin vision.

Der er skrevet flere melodier til denne salme. Min favorit er Lisbeth Eilrich Iversens fra 2015, som fanger Tove Ditlevsens enkle stil på en meget overbevisende måde. En blidt vuggende aftenhymne. Og i al sin enkelhed en melodi, der elegant tackler nogle af salmens kompositoriske udfordringer.

Teksten er skrevet i et versemål, hvor alle linier er lige lange og har samme trykfordeling. Det kan opleves som en meget statisk form, hvor hver enkelt verselinie ligesom står for sig uden at forbinde sig med næste eller foregående linie. Iversen løser denne problematik ved at binde melodiliniernes sammen to og to. Derved opnår hun en blid, men dynamisk fremdrift, der klæder teksten. Hun opnår også, at den relative betoning af verselinierne skifter undervejs i salmen: "Nu sænker GUD sit ansigt over jorden, det STO-re hjerte banker ganske stille". Altså tryk på fjerde stavelse i første linie, men på anden stavelse i anden. Dette greb giver god tekstlig mening flere steder i salmen. En sidegevinst er, at melodien af den grund udfolder sig i to perioder à 7 takter, og dette 'irregulære' metrum danner en spændende kontrast til tekstens mere statiske metrum.